

trokken (milieu-, natuur- en consumentenorganisatie, dierenbescherming, overheid, werknemers). Uiteindelijk dient een set instrumenten te resulteren die kan dienen om duurzaamheid van bedrijven te meten en te vergelijken maar die ook kan dienen als basis voor overleg met belanghebbenden van de bedrijven en kan helpen bij het vinden van verbetermogelijkheden.

Uitdagingen voor toekomst

Zoals hiervoor is aangegeven, is er nog niet voor alle aspecten consensus over de juiste indicator. Verder is de afweging tussen verschillende aspecten nog een groot probleem. Bij veel beslissingen ontstaat het dilemma dat het leidt tot een verbetering op het ene aspect maar een verslechtering op een ander aspect. Welk aspect weegt nu het zwaarst? Ook bij het geven van een totaal oordeel van een bedrijf is een weging

Tabel 15 Voorbeelden van duurzaamheidsaspecten

Profit	Planet	People
Gezinsinkomen uit bedrijf	Energie	Voedselveiligheid
Innovativiteit/aanpassingsvermogen	Lucht	Dierwelzijn
Werkgelegenheid	Bodem	Diergezondheid
Toegevoegde waarde	Water	Arbeidsomstandigheden
	Afval	Transparantie
	Natuur en landschap	Invloed lokale omgeving (levensvatbaarheid platteland e.d.)
		Zakelijke ethiek (geen misbruik van machtspositie e.d.)

van de afzonderlijke aspecten nodig. Verder blijft onderhoud belangrijk. Het oordeel of iets duurzaam is, is deels een wetenschappelijke aangelegenheid maar deels ook een politieke/maatschappelijke kwestie. De normen en waarden veranderen geleidelijk of schoksgewijs door een bepaald exces (beloning Möberg van Ahold) of een crisis in

de sector (MKZ, varkenspest, vogelpest, BSE).

Meer informatie: Rapport 5.02.11 *Meten van duurzaamheid*; *Rapporten Meten van duurzaamheid II* (werktitel) en *MVO scorecard voor de primaire agrarische sector* (werktitel) verschijnen in 2004.

VOEDSELVEILIGHEIDSEISEN VOOR VARKENSHOUDERS

Nico Bondt (031 7-479779) en Sandra van der Kroon (070-3358195)

De overheid neemt meer afstand, ook op voedselveiligheidsgebied. De richting is van een verzorgende naar een ondersteunende overheid (van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'). Het beleid van het Ministerie van LNV ten aanzien van voedselveiligheidsrisico's zal zich in 2004 concentreren op de aanpak bij de bron en het aanscherpen van het hygiënebeleid. Producenten zullen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en LNV zal werken aan vereenvoudiging van de regels zodat het beleid goed uitvoerbaar is. LNV gaat bekijken of en hoe de regels op het terrein van voedselveiligheid en -kwaliteit kunnen worden omgebouwd tot een meer uniform geheel. Vervolgens is het de taak van het bedrijfsleven ervoor te zorgen dat de productie volgens wettelijke voorschriften plaatsvindt en in te grijpen wanneer er tekorten worden signaleerd. Dit is het zogenaamde ketengarantiesysteem.

Onderling vertrouwen

De afgelopen jaren hebben varkenshouders te maken gehad met een overheid die niet minder maar juist steeds meer regels oplegde. Ook werden de regels voortdurend gewijzigd en waren ze tegenstrijdig en onduidelijk. Dit heeft het vertrouwen van de varkenshouders in de overheid geschaad en

geleid tot een matige acceptatie van het overheidsbeleid en een vermindering van de naleving. De komende jaren zal gewerkt moeten worden aan een verbetering van het nalevingsgedrag. Publieke en private partijen hebben elkaar daarbij nodig, rekening houdend met ieders verantwoordelijkheden. Voor een betere naleving en het noodzakelijke herstel van vertrouwen is het nodig dat de overheid, in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, niet alleen het aantal wettelijke eisen vermindert en de kwaliteit ervan verbetert, maar ook zorgt voor geloofwaardige sancties als enkelen de wet blijven overtreden. Die sancties zijn van belang, omdat het gedogen van moedwillige nalatigheid in de naleving een zeer demotiverend effect blijkt te hebben. Dit betekent dat indien een verbeterd kwaliteitssysteem wordt opgezet, maar intussen verzuimd wordt een effectief controle- en sanctiebeleid te ontwikkelen en uit te voeren, de beoogde kwaliteitsverbetering niet wordt gerealiseerd.

Communicatie en samenwerking

Tevens is het nodig dat over de na te leven eisen beter met de varkenshouders wordt gecommuniceerd. Het is niet gezegd dat de overheid die communicatie helemaal zelf moet oppakken. Dit kan wellicht binnen de

ketengarantiesystemen gebeuren. Ook dierenartsen kunnen een rol spelen. Dierenartsen die aanvullend geschoold zijn op voedselveiligheidsgebied kunnen de varkenshouder adviseren en ondersteuning bieden bij het veilig produceren. Om de naleving wet- en regelgeving door varkenshouders te verbeteren is het belangrijk dat het bedrijfsleven daadwerkelijk een grotere verantwoordelijkheid krijgt en op zich neemt; ketengarantiesystemen zijn daarbij in potentie een goed middel. Kritische succesfactor is wel dat de varkenshouders zelf een bijdrage kunnen leveren aan deze ketens. Daarom zou de overheid brede en open samenwerking in ketens moeten bevorderen, waarbij in goed gezamenlijk overleg tussen ketenpartners wordt gewerkt aan het opzetten van een garantiesystematiek. Overleg op basis van gelijkwaardigheid is daarbij van groot belang. Hiermee kan het noodzakelijke vertrouwen worden bevorderd.

Meer informatie: Rapport 7.03.02 *Prikkels voor naleving van voedselveiligheids-eisen; door varkenshouders binnen en buiten ketengarantiesystemen*